

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ประเทศไทยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประเทศกัมพูชามาเป็นเวลายาวนาน แต่ความแตกต่างของอุดมการณ์ทางการเมือง และการขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจทางทหาร ทำให้เกิดความแตกแยกระหว่างไทยกับกัมพูชา ซึ่งปัจจุบันอุปสรรคเหล่านี้ก็ได้ลดลงจนเกือบจะหมดไป การปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาก็ได้มีการพัฒนาไปในทางที่ดีมากขึ้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการดำเนินนโยบายในช่วงรัฐบาลของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ที่มีนโยบายการเปลี่ยน "สนามรบให้เป็นสนามการค้า" เมื่อปี พ.ศ. 2531 โดยมุ่งสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และการค้า แก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี ซึ่งนโยบายดังกล่าวได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดี ประกอบกับสถานการณ์ในกลุ่มประเทศอินโดจีน มีแนวโน้มคลี่คลายไปในทิศทางที่ดีขึ้น ไทย-กัมพูชา มีการเปิดจุดผ่อนปรนทางการค้าระหว่างกัน

การค้าตามแนวชายแดนไทยที่จุดผ่อนปรนตลาดโรงเกลือ บ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ ก็เป็นจุดผ่อนปรนแห่งหนึ่งซึ่งเปิดขึ้นเพื่อให้มีการค้าตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ ทั้งสองอย่างเป็นทางการ และเพื่อให้ราษฎรไทยตามแนวชายแดนมีรายได้จากการค้าขาย ตลอดจนการกระจายผลการพัฒนาทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังส่งผลให้การค้าตลาดมืดตามแนวชายแดน ล้มเลิกไป อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่ได้มีการเปิดจุดผ่อนปรนที่ตลาดโรงเกลือ บ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ แล้ว ก็มีใช้จะส่งผลกระทบแต่ด้านดีเท่านั้น แต่ยังมีส่งผลกระทบไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม โดยเฉพาะด้านความมั่นคงแห่งชาติ

จากการที่ผู้ศึกษารับราชการสังกัดกรมตำรวจ สถานีตำรวจภูธรอำเภอรัฐประเศซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน การจับกุมผู้กระทำผิดกฎหมาย รวมทั้งการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงแห่งชาติ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาวิจัยว่า การเปิดจุดผ่อนปรนการค้าตามแนวชายแดน ไทย-กัมพูชา ที่ตลาดโรงเกลือ บ้านคลองลึก อำเภอรัฐประเศนั้น มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลกระทบต่อการค้าตามแนวชายแดนดังกล่าว และมีผลกระทบอย่างไรโดยเฉพาะผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ รวมทั้งศึกษาวิจัยถึงความเหมาะสมในการเปิดการค้าตามแนวชายแดนดังกล่าวนั้น เป็นการช่วยเหลือเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างแท้จริง มิใช่การค้าจะตกอยู่กับพ่อค่านายทุนเช่นเดิม ทั้งนี้เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ในการที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพของการเปิดการค้าตามแนวชายแดนให้เพิ่มมากขึ้น

จากการที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาวิจัยถึงนโยบายการค้าตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชากับความมั่นคงแห่งชาตินั้น จะเห็นได้ว่า อำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว มีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการค้าตามแนวชายแดนดังกล่าว ได้แก่ นโยบายการค้าตามแนวชายแดน ไทย-กัมพูชา และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ราษฎรตามแนวชายแดน และกลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจมีผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งสามารถแยกพิจารณาเป็นประเด็น ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ การค้าชายแดน ไทย-กัมพูชา เป็นการเปิดตลาดและขยายตลาดเพื่อระบบสินค้าไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านเป็นการแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกันสินค้าที่ไทยมีความต้องการจากกัมพูชา คือ วัตถุดิบ และทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ไม้ อัญมณี ส่วนกัมพูชาต้องการสินค้าอุปโภค บริโภค เพราะยังขาดแคลนอยู่มาก แต่อย่างไรก็ตามสภาวะทางการเงินเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการค้าชายแดน ไทย-กัมพูชา แม้ว่าจะมีความต้องการสินค้ามากก็ตาม

2. ด้านสังคม จากการที่ไทยและกัมพูชามีอาณาเขตติดต่อกัน ทำให้ประชาชนในประเทศทั้งสองมีขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน จึงทำให้มีการติดต่อค้าขายกันตามแนวชายแดนได้ง่ายและสะดวก นอกจากนี้การค้าชายแดน ไทย-กัมพูชา ก็ยังไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์ที่ย่างยากซับซ้อน เนื่องจากเป็นเพียงการค้าที่จุดผ่อนปรนให้กันและกัน ยกเว้นในกรณีของการค้าไม้ ซึ่งพ่อค้าไทยได้ขอเปิดจุดผ่านแดนชั่วคราวต่อทางราชการ และมีกฎระเบียบขั้นต้นที่

ซับซ้อน - ทำให้เกิดความล่าช้า แม้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะได้ปฏิบัติตามระเบียบขั้นตอนแล้ว ก็ไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้เท่าที่ควร

3. ด้านการเมือง

3.1 ปัญหาทางด้านการเมืองระหว่างประเทศ คือ การที่ไทยไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับกัมพูชา ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2504-2513 เนื่องจากเกิดกรณีพิพาทเขาพระวิหาร จนกระทั่งในเดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ. 2513 ได้มีการลงนามในข้อตกลงรื้อฟื้นความสัมพันธ์ระหว่างกัน และทำให้ไทยกับกัมพูชามีการค้าระหว่างกันตามปกติ ต่อมาเมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2518 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จฯ พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดาศจีร์ฯ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ร่วมมือกับฝ่ายเขมรแดงยึดอำนาจคืนจาก นายพลลอนนอล แต่ก็ถูกบีบให้ลาออก เขมรแดงจึงได้แต่งตั้ง นายเชิว สัมพันธ์ เป็นประธานาธิบดีแทน เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2519 ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2519-2521 เป็นระยะเวลาที่เขมรแดงปกครองกัมพูชา ทำให้ไทยไม่ได้มีการค้าขายกับกัมพูชา โดยได้ปิดกั้นพรมแดนไม่ให้ประชาชนติดต่อค้าขายกัน

ระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2524 เวียดนามได้บุกกัมพูชาและยึดอำนาจการปกครองจากกลุ่มเขมรแดง เป็นผลให้ประเทศไทยมีนโยบายต่อต้านการรุกรานของเวียดนามที่มีต่อกัมพูชา ประเทศไทยไม่ได้ให้การรับรองรัฐบาลกัมพูชาที่จัดตั้งขึ้นโดยเวียดนาม แต่รับรองรัฐบาลผสมหรือเขมรสามฝ่าย เพื่อเป็นการกดดันรัฐบาลพนมเปญและเพื่อรักษาที่นั่งในองค์การสหประชาชาติ การไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับกัมพูชาเป็นผลให้พ่อค้าไทยไม่ต้องการเสี่ยงเข้าไปค้าขายตามแนวชายแดน ไทย-กัมพูชา ทำให้ปริมาณการค้ามีไม่มากนัก

3.2 ปัญหาทาง การเมืองภายในกัมพูชา ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับการรวมกัมพูชาที่ยังไม่สามารถตกลงกันได้ เกี่ยวกับเสถียรภาพทางการเมืองภายในกัมพูชา จึงทำให้กัมพูชาขาดความมั่นคง ไม่มีความแน่นอน มีการสู้รบกันระหว่างกลุ่มเขมรฝ่ายต่าง ๆ และส่งผลให้กลุ่มพ่อค้าไทย ไม่อยากเสี่ยงเข้าไปค้าขายในบริเวณชายแดน ไทย-กัมพูชา หรือถ้าหากมีการค้าขายก็เป็นเพียงการค้าเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ปัญหาทางด้านการเมืองระหว่างประเทศ และปัญหาทางการเมืองภายในกัมพูชา ก็ได้คลี่คลายลง เมื่อปี พ.ศ. 2532 เมื่อ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้มีนโยบาย "เปลี่ยนสนาามรบเป็นสนาามการค้า" โดยมุ่งเน้น การเปิดตลาดการค้ากับกลุ่มประเทศอินโดจีน และได้มีการเปิดจุดผ่อนปรมทางการค้าตามแนว ชายแดนอย่างเป็นทางการ ทำให้ประชาชนของทั้งสองประเทศติดต่อกันค้าขายกันได้สะดวกขึ้น นอกจากนี้ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2534 เมื่อเขมร 4 ฝ่าย ลงนามในสนธิสัญญากรุงปารีส และ รัฐบาลไทยได้ให้การรับรองสภาสูงสุดแห่งชาติกัมพูชา จึงทำให้มีกลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจ เข้าไป ลงทุนค้าขายตามแนวชายแดน ไทย-กัมพูชา เพิ่มมากขึ้น ต่อมาได้รับรองรัฐบาลกัมพูชาที่มาจาก การเลือกตั้ง แต่ก็ยังถูกรัฐบาลกัมพูชากล่าวหาว่าให้ความช่วยเหลือเขมรแดง ซึ่งก็เป็นจุดหนึ่ง ทำให้เกิดปัญหาทางการเมือง

ปัญหาจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งได้แก่ ปัญหากลุ่มโจรเขมร ระหว่างประเทศมีผลกระทบต่อการค้าชายแดนไทย-กัมพูชาติดอาวุธปล้นสะดมกับชาวกัมพูชาในพื้นที่ ท่อพพและราษฎรตามแนวชายแดน และอาชญากรรม ปัญหาการลักลอบขโมยรถยนต์และ รถจักรยานยนต์ออกไปขายในกัมพูชา ปัญหาการลักลอบค้าอาวุธสงคราม และปัญหาผู้อพยพชาว กัมพูชา ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ กระทรวงมหาดไทยได้มีมาตรการในการป้องกันและปราบปราม โดยได้วางแนวทางเป็นหลักการปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และราษฎรตามแนวชายแดน ดังนี้

(1) ระดับเจ้าหน้าที่

- ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทราบและเข้าใจการปฏิบัติในการเดินทาง เข้า-ออก บริเวณชายแดน ควรประสานกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของกัมพูชาก่อนเพื่อสร้างความเข้าใจ มิให้เกิดปัญหาและกระทบต่อความสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่น
- ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ใช้ดุลพินิจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยความละเอียด รอบคอบ คำนึงถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นสำคัญ เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดข้อพิพาทตามแนวชายแดน
- หากประสบปัญหาในการปฏิบัติ ให้รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อรับนโยบายและแนวทางปฏิบัติ

(2) ระดับราษฎร

- ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจกับราษฎรตามแนวชายแดน ให้ระมัดระวังมิให้เกิดทางเข้าใกล้พื้นที่ที่มีการสู้รบของกองกำลังต่างชาติ
- ให้ระมัดระวังการเดินทางล่องลำเข้าไปในเขตชายแดน ประเทศกัมพูชา ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

4. ปัจจัยด้านพฤติกรรม ซึ่งได้แก่

4.1 เจ้าหน้าที่ของรัฐ คือ บุคคลที่จะทำให้การค้าตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย โดยเจ้าหน้าที่ในแต่ละหน่วยงานต่าง ๆ ก็มีภารกิจหน้าที่ของตน เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่จัดปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรที่อยู่ตามแนวชายแดน และได้รับผลกระทบจากภัยสงคราม รวมทั้งจัดปัญหาการปล้นสะดมทำให้ราษฎรความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมทั้งการจับกลุ่มผู้ลักลอบค้าอาวุธสงคราม รถยนต์ที่ถูกโจรกรรม ส่วนศุลกากรก็ทำหน้าที่เก็บภาษีอากรเพื่อนำรายได้เข้าสู่ประเทศ

การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้ปฏิบัติหน้าที่การงานดังกล่าวนั้นย่อมมีส่วนในการสนับสนุนให้เกิดความมั่นคงแห่งชาติ เนื่องจากความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง สภาพของการที่ชนในชาติมีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และสามารถป้องกันการรุกรานจากศัตรู (ซึ่งในที่นี้หมายถึงกลุ่มกองโจรเขมรที่ลักลอบเข้ามาปล้นสะดมราษฎรตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ในบริเวณจุดผ่อนปรน บ้านคลองลึก อำเภอรัษฎาประเทศ จังหวัดสระแก้ว) นอกจากนี้ การที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานดังกล่าวไว้ในข้างต้นนั้นย่อมแสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ปฏิบัติงาน และระบบบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงแห่งชาติ เพราะเป็นปัจจัยที่จะสามารถสนองความต้องการต่าง ๆ ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ระบบบริหารราชการหรือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในจุดผ่อนปรน บ้านคลองลึก อำเภอรัษฎาประเทศ เป็นปัจจัยทางการค้าตามแนวชายแดน ไทย-กัมพูชา กับความมั่นคงแห่งชาติ

4.2 กลุ่มพ่อค้า การเปิดตลาดการค้ากับกัมพูชา โดยเฉพาะการค้าแนวชายแดน ไทย-กัมพูชา ซึ่งมีการเปิดจุดผ่อนปรนทางการค้าที่บ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ ทำให้พ่อค้าสามารถขยายตลาดสินค้าของตนไปยังประเทศกัมพูชา และรวมถึงเวียดนาม เงินทางตอนใต้ นอกจากนี้กลุ่มพ่อค้ายังสามารถขยายตลาดการท่องเที่ยวจากไทยออกไปสู่กัมพูชาทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

การที่กลุ่มพ่อค้าหรือกลุ่มธุรกิจเอกชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการเปิดจุดผ่อนปรนทางการค้าดังกล่าว ย่อมเป็นปัจจัยที่สนับสนุนในการเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เนื่องจากการที่พ่อค้ามีรายได้เพิ่มมากขึ้น ก็ย่อมต้องเสียภาษีให้กับรัฐเพิ่มมากขึ้น การที่รัฐมีรายได้เพิ่มมากขึ้นก็แสดงให้เห็นถึงความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจ นอกจากนี้หากจะพิจารณาแง่ของการทำงานในระบบเศรษฐกิจซึ่งมีกลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจ เป็นผู้ควบคุมอยู่นั้น อาจกล่าวได้ว่าสินค้าและบริการต่าง ๆ สามารถตอบสนองต่อความจำเป็นของประชาชน

แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มพ่อค้าที่เข้ามาค้าขายลงทุนในบริเวณจุดผ่อนปรนบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ เป็นกลุ่มพ่อค้าที่เข้าไปผูกขาดการค้าซื้อ-ขาย สินค้า ทำให้ราษฎรตามแนวชายแดนไม่ได้รับผลประโยชน์เท่าที่ควร ซึ่งในปัจจุบันในพื้นที่จะยอมให้เฉพาะราษฎรตามแนวชายแดนเข้าไปซื้อสินค้าจากเขตกัมพูชาออกมาจำหน่ายให้กับกลุ่มพ่อค้าอีกทอดหนึ่ง อย่างไรก็ตามก็ยังได้มีกลุ่มพ่อค้าที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งก็คือ กลุ่มพ่อค้าไม้

4.3 ราษฎรตามแนวชายแดน ราษฎรกลุ่มดังกล่าวเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดความมั่นคงแห่งชาติเป็นอย่างมาก แต่ราษฎรตามแนวชายแดนมักจะมีประสบปัญหาอยู่ 2 ประการ คือ

(1) การถูกปล้นสะดมจากกลุ่มโจรเขมร ซึ่งทำให้ไม่เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ราษฎรทุกคนไม่ว่าจะมีฐานะความเป็นอยู่อย่างไร ย่อมต้องการที่จะมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่ตนและครอบครัว ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้ย่อมจะเป็นการขาดความมั่นคงแห่งชาติ แต่อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน (เจ้าหน้าที่ตำรวจ) ก็ได้ทำการต่อสู้ จับกุมกลุ่มโจรดังกล่าวไว้ได้เป็นจำนวนมาก ทำให้ปัญหาดังกล่าวลดน้อยลง

(2) การผูกขาดการซื้อขายสินค้าของกลุ่มพ่อค้า นายทุน ทำให้ผล

ประโยชน์ส่วนใหญ่ตกอยู่กับกลุ่มพ่อค้า นายทุน ราษฎรตามแนวชายแดนไม่ได้รับผลประโยชน์เท่าที่ควร เนื่องจากกลุ่มพ่อค้าเป็นผู้ซื้อ-ขาย สินค้าเอง โดยไม่ต้องซื้อผ่านจากราษฎรชายแดนอีกทอดหนึ่ง การที่กลุ่มพ่อค้า นายทุน เข้ามาเป็นผู้ผูกขาดการซื้อ-ขาย สินค้า ในลักษณะดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ เนื่องจากวัตถุประสงค์ประการหนึ่งของการเปิดจุดผ่อนปรนทางการค้าก็เพื่อที่จะให้ราษฎรตามแนวชายแดน ไทย-กัมพูชา มีการซื้อ-ขาย แลกเปลี่ยนสินค้า ทำให้เกิดมีรายได้และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่การผูกขาดสินค้าของกลุ่มพ่อค้า นายทุน จะทำให้ราษฎรตามแนวชายแดนไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร กลับต้องสูญเสียรายได้ส่วนหนึ่งไป และเป็นผลให้ราษฎรไม่มีอาชีพ มีความเป็นอยู่ไม่ดี และก่ออาชญากรรมซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ การค้าชายแดน ไทย-กัมพูชา จะเห็นได้ว่าไทยไม่มีกฎระเบียบในการทำการค้ากับกัมพูชา เนื่องจากเป็นเพียงการค้าชายแดนที่ทั้งสองประเทศผ่อนปรนให้ซึ่งกันและกัน (การเปิดจุดผ่อนปรนทางการค้า) ยกเว้นกรณีการค้าไม้เท่านั้น ที่จำเป็นต้องมีกฎระเบียบขึ้นตอนต่าง ๆ โดยรัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ส่วนในกลไกภาคเอกชนนั้นจะไม่มีกฎระเบียบที่ซับซ้อน พ่อค้าไทยสามารถติดต่อค้าขายกับพ่อค้าเขมรได้โดยตรง แต่จำกัดการค้าขายในปริมาณไม่เกินวงเงิน 500,000 บาท ต่อวันต่อราย

การที่ไทยไม่มีกฎระเบียบที่ซับซ้อนทางการค้าเนื่องจากสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมไทยเป็นลักษณะแบบผสมทั้งเสรีนิยมและสังคมนิยม คือ เศรษฐกิจในเสรีภาพของบุคคลที่จะประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ พ่อค้าไทยสามารถติดต่อค้าขายกับพ่อค้าเขมรได้โดยตรง แต่มีการจำกัดเสรีภาพบางประการ เช่น การจำกัดปริมาณเงินในการค้าขายต่อวันต่อราย ทั้งนี้เพื่อป้องกันการแสวงหากำไรจนเกินควร และเพื่อส่งเสริมวัตถุประสงค์ในการสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งการมีระบบเศรษฐกิจและสังคมแบบผสมที่ยุติธรรมก็เป็นปัจจัยประการหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะ

เพื่อที่จะพัฒนาและส่งเสริมการค้าตามแนวชายแดนไทยอย่างจริงจัง และก่อให้เกิดความมั่นคงแห่งชาติ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. รัฐบาลควรมีการจัดทำแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ในระยะสั้นควรเน้นการค้าเป็นหลัก ส่วนในระยะยาวควรเน้นให้มีการลงทุน โดยการสำรวจความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงความต้องการของตลาด
2. รัฐบาลควรมีมาตรการที่จะจำกัดมิให้พ่อค้าเข้าไปซื้อ-ขาย ผูกขาดสินค้าโดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้ราษฎรตามแนวชายแดนได้มีโอกาสจะเข้าไปซื้อ-ขาย หรือแลกเปลี่ยนสินค้า ทั้งนี้ รัฐบาลจึงมีมาตรการ เช่น การจำกัดปริมาณสินค้า เป็นต้น
3. รัฐบาลควรมีการจัดการประชุมระดับนโยบายกับกัมพูชา เพื่อให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของความร่วมมือในด้านการค้าชายแดน ว่าจะเป็นไปได้เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันอันจะทำให้ประชาชนในภูมิภาคนี้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แม้ว่าสภาพทางเศรษฐกิจของไทยกับกัมพูชาจะมีความแตกต่างกัน แต่ไม่ได้หมายความว่าไทยจะใช้เวลาได้เปรียบเป็นประตูเศรษฐกิจนำความเจริญมาสู่ประเทศเหล่านี้ ไทยจะเป็นเสมือนตัวกรอง อารยธรรมความเจริญก้าวหน้าของโลกตะวันตกที่จะหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศกัมพูชา ให้มีความเหมาะสมกับสภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศเหล่านั้น
4. รัฐบาลประสานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในการดำเนินการการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา เพื่อให้การเข้าไปประกอบธุรกิจการค้าของภาคเอกชนไทยเป็นไปอย่างบริสุทธิ์และยุติธรรม โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกันในระยะยาว และไม่ทำให้กัมพูชารู้สึกว่านักธุรกิจไทยเอาไรต์เอาเปรียบ หรือเข้าไปกอบโกย ล้างผลาญทรัพยากรธรรมชาติของเขาในขณะเดียวกัน รัฐบาลจะต้องเจรจากับรัฐบาลของกัมพูชา เพื่อปูทางหรือสร้างบรรยากาศการค้าการลงทุน และคุ้มครองผลประโยชน์ของนักธุรกิจไทยด้วย

5. จากประสบการณ์ของผู้ศึกษาเอง เห็นว่าในบางครั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน มีการเกี่ยงหน้าที่ กันในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ เช่น ปัญหากลุ่มโจรสลัดติดอาวุธ ปัญหาขโมยรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ ปัญหาลักลอบค้าอาวุธสงคราม ปัญหาการลักลอบค้าชายและค้าไม้ เป็นต้น ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ฝ่ายทหาร ตำรวจ ปกครอง และศุลกากร ต่างก็อ้างว่าปัญหาบางอย่างมิใช่หน้าที่ของตน ก็ได้ละเลยที่จะปฏิบัติภารกิจผู้กระทำผิดดังกล่าว ดังนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าควรมีการปรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่ให้มีจิตสำนึกร่วมกัน มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานในการจับกุมผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ และควรที่จะมีการอบรมแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานให้มีจิตสำนึกในหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้น ไม่หวังแต่ผลประโยชน์ส่วนตนหรือคณะของตนมากไปโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ของชาติบ้านเมือง